

KLÍŠTĚ OBECNÉ

(J. Votýpka, I. Kolářová, P. Horák a kol.: O parazitech a lidech, TRITON, 2018 <https://www.pozorkliste.cz/> - upraveno)

Výskyt

Klíště obecné žije v trávě a křoví ve výšce cca do 1,5 metru. Výška závisí na vývojovém stádiu klíštěte. Nejníže se pohybují larvy, výše žijí nymfy, další vývojové stadium. Larvy i nymfy se přisávají na drobné savce – hlodavce, ale i ptáky nebo ještěrky. Nymfy se mohou přichytit i na srst větších savců (psů). Ve výšce 1,5 metru se nacházejí dospělá klíšťata.

Lesy, především listnaté a smíšené, jsou sice typickým domovem klíštěte obecného, setkat se s ním ale můžete i na zahradě, na louce či v městském parku. Klíště se také hojně vyskytuje na březích řek a rybníků a na okrajích lesních cest. Obecně se vyskytuje všude, kde je tráva vyšší než 20 cm. Výrazně méně jich bývá v jehličnatých lesích a na prosluněných suchých místech. S nadmořskou výškou velikost populace klíštěte klesá.

Při vysokých teplotách chybí ve vzduchu vlhkost, proto se klíšťata během velmi horkých letních dnů ukrývají a přežívají přisátá na hlodavcích. Největší výskyt je pozorován v období od března do června a dále na podzim – až do příchodu mrazů. Klíště může být aktivní i při teplotách nad 5°C.

Charakteristika

Klíště obecné je slepé. Své okolí vnímá pomocí různých chemických signálů. Proto na hostitele číhají na vegetaci, kde doširoka roztahují přední končetiny. Na jejich konci mají citlivý Hallerův orgán, kterým dokážou rozpoznat rozdíly v koncentraci oxidu uhličitého a dalších látek prozrazujících přítomnost hostitele. Hladové samice lze rozpoznat podle tmavého štítu, který zasahuje max. do poloviny těla, zatímco u samců kryje celé tělo. K průniku do pokožky hostitele, fixaci v tkáni a následnému sání slouží klíštěti speciální chobotek, který na sobě nese zpětné zoubky, jež nevytvářejí závit. Po plném nasátí – 10 dní – zvětšená samice odpadne a čeká, až nasátá potrava umožní v jejím těle tvorbu tisíců vajíček. Ta naklade a hyne. Samice sají na lidech, domácích zvířatech, především pak na lesních kopytnících a dalších savcích (jezci, veverky, lišky).

Larvy mají pouze 3 páry končetin, zatímco nymfy a dospělci 4 páry. V dospělosti sají pouze samice, hostitele vyhledávají i samci, aby zvýšili šanci najít vhodnou samici k páření, která je ve volné přírodě výrazně nižší. Kvůli tomu, že se klíšťata vyskytují především na volně žijících zvířatech, nelze boj s nimi vyhrát. Byla tu před námi, přežívají po našem boku a zůstanou i po nás.

Co klíšťata přenášejí?

Klíště přenáší virovou klíšťovou encefalitidu a bakteriální lymeskou boreliózu.

Virus klíšťové encefalitidy je přítomen ve slinných žlázách klíštěte, a proto může být přenesen během několika desítek minut. 1. fáze onemocnění připomíná chřipku, která po několika dnech odezní. V 2. fázi se objevují horečky a dojde k poškození nervového systému. Pokud je napadena mozková tkáň, mohou být následky fatální. Proti tomuto onemocnění existuje účinné očkování.

Lymeská borelióza je bakteriální onemocnění, kdy borelie se vyskytují ve střevě klíštěte, proto jejich přenos ze slinných žláz trvá cca 24–48 hodin. Typickým příznakem v první fázi nemoci je červená skvrna v místě přisátí klíštěte. Může se vytvořit během několika dní po přisátí klíštěte, ale i za několik týdnů. Pozdní stadium má chronický průběh a nastupuje až po několika měsících. Projevuje se poškozením kloubů, kůže nebo nervového systému. Očkování neexistuje, ale onemocnění je možné léčit antibiotiky.

„Zkoumavé čtení: systematické zavedení dílny čtení a oborového čtení do výuky na 2. st. základních škol /na víceletá gymnázia v ČR“, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_076/0016346. Projekt je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.

JAK ODSTRANIT KLÍŠTĚ

Nejprve si připravte speciální kleštičky, nebo pinzetu na klíšťata a navlékněte si gumové rukavice.

Místo přisátí dezinfikujte.

Uchopte klíšťe pinzetou a viklavými pohyby jej pomalu a opatrně vytáhněte. Snažte se, abyste klíšťe nepřetrhli.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Místo přisátí je vhodné opět potříit dezinfekcí. Klíště zlikvidujte bezpečným způsobem (např. spláchnutím do WC, nebo spálením).